వేడుక

మట్టిముద్దలు పిసుకుతూ ఆ వృద్ధుడు అలా చాలాసేపటినుంచీ అక్కడకూచుని వున్నారు. ఎండ వేడెక్కుతోంది. నూతి చప్టా వెనుక, జామచెట్టుకింద కూచుని, చేతులనిండా మట్టిముద్దలతో అతను మట్టితో ఆడుకునే అమాయకపు పసివాడిలా వున్నారు. ఏడుపదులు పైబడిన వయసులో అతను పడే అవస్థచూస్తే ఎవరికయినా ఆశ్చర్యం కలుగకమానదు.

పీక్కుపోయిన చప్పిదవడలు, బట్టతల, సన్నగా పొడుగ్గా వున్నారాయన. జీవితంలో ఎగుడు దిగుళ్ళకీ, అనుభవాలకీ ప్రతీకల్లాగ నుదుటిమీది మడతలు, చెమట బిందువులు చుక్కచుక్కలుగా తలమీద నుంచి నుదుటిమీదకి, చెవుల ప్రక్కల నుంచి మెడమీదకీ కారుతున్నాయి. ఎండిపోయిన పెదవులకి చెమటనీరు ఉప్పగా తగుల్తోంది. మన్ను పిసుకుతూనే, బెంగబెంగగా వీధి తలుపులకేసి చెవులు రిక్కించి వున్నారతను. ఏ క్షణంలో నయినా ఎవరేనా వచ్చి తలుపులు తట్టవచ్చును. అందుకే తొందరతొందరగా తనపని ముగించాలని ఆత్రుత అతనిలో పెరిగిపోతోంది. అలసటవల్ల, భయంవల్ల బలహీనమయిన అతని చేతివ్రేళ్ళు సన్నగా వణుకుతున్నాయి. వ్రేళ్ళ సందుల్లో తడి మన్ను తపతపమని శబ్దం చేస్తోంది.

ఆ మట్టితో గుర్రం బొమ్మ చేయాలని అతని తాపత్రయం. శరీరంలో అణువణువులోని శక్తినీ కూడదీసుకుని, చేస్తున్న పనిమీద ఏకాగ్రచిత్తంతో దృష్టినిలిపి వున్నారాయన.

క్రమక్రమంగా అతని మనోభావాలు ఒక రూపుదాలుస్తున్నట్టుగా - గుర్రం బొమ్మ తయారుకాసాగింది. అతని మనసు అనిర్వచనీయమయిన ఆనందంతో నిండిపోతోంది. అది హృదయ సంబంధి.

అప్పుడతను మహాకావ్య రచన చేస్తున్న అక్షర శిల్పిలా వున్నారు. రసానందంతో అతని హృదయం భారమైంది. అప్పుడే పుట్టినబిడ్డని పొత్తిళ్ళలో గుండెకి చేరువగా, సుతారంగా అదుముకుని దివ్యానుభూతితో పరవశించిపోయే కన్నతల్లిలా అతని కళ్ళు ఆర్ద్రంగా చెమ్మగిల్లాయి.

అంతలో వీధి తలుపుల నెవరో దబదబ బాదసాగేరు.

తపోభంగం చెందిన మునిలా కలత చెందిన హృదయంతో లేచి నిలబడ్డారాయన.

* * *

అతని గుండె వేగంగా స్పందించింది. కోడలూ, పిల్లలూ సినిమా నుంచి అప్పుడే వచ్చేశారా! భయంతో అతనికి వొంటిమీద చెమటలు ధారాపాతంగా కారిపోతున్నాయి. ఒక్కక్షణంసేపు అతనికేం చేయాలో తోచలేదు.

తలుపులు కొడుతున్న చప్పుడు విన్పిస్తూనే వుంది.

అతను చప్పున పూర్తి రూపం సంతరించుకోబోతున్న ఆ గుర్రం బొమ్మని నూతి వెనుక చెట్ల చెంత దాచేసారు. చేతులు గబగబ చెంబుడు నీళ్ళతో కడుక్కున్నారు. ఆ తొందరలో చేతుల కంటిన మట్టి మరకలు యింకా పూర్తిగా వదలనేలేదు. మట్టి పిసుకుతున్నప్పుడు పంచెమీద మరకలయ్యేయి. ఈ అవతారంతో తననిచూస్తే కోడలు శివాలెత్తిపోతుంది. అడ్డూ అపూలేకుండా నోటికొచ్చినట్టు తిడుతుంది. పిల్లలు తనవేపో జంతువును చూసినట్టు చూస్తారు. అతనికి తనమీద తనకే అస్యహ్యాంవేస్తోంది. దుఃఖం గొంతుదగ్గర గరగరలాడుతోంది.

చేతులు పంచెకి తుడుచుకుంటూ వెళ్ళి భయంభయంగా తలుపులు తీసారు.

ఎదురుగా పక్కింటి కుర్రాడు. పేపరుకోసం వచ్చేడు. అతనికి గుండె భారం అంతా ఒక్కసారిగా దిగిపోయినట్లయింది. బాధ నెవరో అవలీలగా చేత్తో తీసేసినట్టయింది.

ఆ అబ్బాయికి పేపరు యిచ్చి పంపేశాక, వీధితలుపులు మళ్ళావేసి పెరట్లోకి దారితీశారు. చెట్లచాటున దాచిన బొమ్మని తీసిచూసేరు. గాభరాగా దాచడంవల్ల బొమ్మ రూపం కొద్దిగా చెడింది. దాన్ని మళ్ళీ సరిచేసి శ్రద్ధగా తుదిమెరుగులు దిద్దసాగేరు.

మరికాస్సేపటికి గుర్రం బొమ్మ తయారైంది. ఆనందంతో అతని కళ్ళు అరమోడ్పులయ్యాయి. దానివేపు తృప్తిగా చూసుకుని, ఎవరి కంటా పడనిచోట దానిని భద్రపరిచేరు. చేతులకూ, పంచెకీ అంటిన మట్టి మరకలని శుభ్రంగా కడుక్కుని తనగదిలోకి దారితీసేరు.

* * *

కుక్కి మంచం మీద నడుం వాల్చి తను తయారుచేసిన గుర్రం బొమ్మ గురించే ఆలోచిస్తూ కళ్ళు మూసుకుని పడుకున్నారతను. చింకిబొంతల మీద పరచి ఉన్న పల్చని దుప్పటి మాసిపోయి అదోరకం వెగటు వాసన వేస్తోంది. తలగడకి గలేబు లేదు. జిడ్డుతో అట్టగట్టి వుంది. కదిలినప్పుడల్లా మంచం కిర్రుమంటోంది. మంచం ప్రక్కనే విరిగి పడిపోయేలా వుండే బల్లమీద అతను వాడాల్సిన మందులున్నాయి. ఎప్పుడో పదిహేను రోజుల క్రిందట కొడుకు కొని తెచ్చిన మందులవి. వాటిని కూడా పొదుపుగా వాడుకోవలసిందే తను-

మందులయిపోయే యన్న సంగతి కొడుక్కి గుర్తు చేయబోతే కోడలు కస్సున లేస్తుంది. అప్పుడే అయిపోయే యీ మందులు? ఎంత డబ్బా మందులకే చాలడంలేదు. ముసలాయన మందులకే డబ్బంతా పోస్తూ వుంటే యిక సంసారం చేసినట్టే- '' అని రుస రుసలాడుతుంది.

ఆ మాటలు వింటూ వుండే ముసిలాయనకి ప్రాణం ఆర్చుకుపోతున్నట్లవుతుంది. మరింక మందుల వూసెత్తడానికి ధైర్యం చాదలదు. కోడలన్నదీ నిజమేననిపిస్తుంది. పోయేకాలమే కాని వచ్చే కాలం కాదు కదా తనకి- ఎన్ని మందులు వాడినాతన పరిస్థితి అలాగే ఉంది, మరి.

తన రోగం మందుల వల్ల తగ్గేది కాదు, ఆ సంగతి తనకి తెలుసు.

ఈ ఇంట్లో తనేమీ కాదు. తన ఉనికి అందరికీ భారమే. ఆ సంగతి తెలిసిపోవడానికి అట్టే కాలం

...నవసరం లేకపోయింది.

భార్య పోయేక, కొడుకు- కర్మకాండ అంతా ముగిసేక ఆఖరి రోజున అడిగిన మొదటి ప్రశ్న-

''ఇక ముందు ఏం చేయదల్చుకున్నారు నాన్నా?'' అని.

ఏం చేస్తాడు తను?

ఏడుపు రాలేదు. జీవం లేని నవ్వు పెదాల మీద కదలాడింది.

''మీరొక్కరూ ఈ పల్లెటూర్లో ఎందుకు నాన్నా, మా దగ్గరే ఉందురుగాని, వచ్చెయ్యండి''- ...కపోయేడు అలా స్వతంత్రించి అనే ధైర్యం పెళ్ళయ్యాక వాడికెప్పుడూ లేదు.

కోడలు కలగజేసుకుంటూ అంది ''ఉన్న ఫలాన యీ యిల్లూ అదీ వదిలేసి ఆయన మట్టుకేం ...స్తారు? వచ్చినా, ఆయన ఉండేందుకు మన కొంపలో వేరే గది కూడా లేదాయె. అంచేత, కాస్త పెద్ద ...ప దొరికేక నింపాదిగా ఆయన రావచ్చులెండి''-

ఆ క్షణాన అనిపించింది- తన కట్టె ఈ యింటి నుంచే కాటికి వెళ్ళాలి తప్ప- పుట్టి పెరిగిన గ్రామం ...దలకూడదని.

ఈ ఊరితో తనకెన్నో మధురానుభూతులు పెనవేసుకుని ఉన్నాయి.

ఇక్కడే పుట్టేడు. ఇక్కడే పెరిగాడు. బడిపంతులుగా ఉద్యోగం చేసిందీ, రిటైరయ్యిందీ యిక్కడే. ...ర్వతితో పెళ్ళి ఇక్కడే జరిగింది. మట్టెల చప్పుడుతో యిల్లంతా కలియదిరుగుతూ పార్వతి తిరిగింది ...గా యింట్లోనే, సుదీర్ఘకాలం తనతో కష్టం సుఖం పంచుకొని తన పార్వతి తన చేతుల మీదుగా వెళ్ళిపోయిందీ ...క్కడ నుంచే.

గతం గుర్తొచ్చి అతని మనసు భారమైంది. వెచ్చటి కన్నీరు చెంపల మీదుగా దిగవారింది.

అతని ప్రమేయంలేకుండానే బాల్య స్మృతులు మళ్ళీ కళ్ళముందు కదలాడసాగాయి.

బాల్యం ఎంత సరదాగా గడిచిపోయింది?

భోగిమంటకి కర్రా కంపా సంపాదించడానికి పడేపాట్లు ఎన్నో!! దసరాపేడుకల్లో బాణాలు ...ప్పరుని పప్పుబెల్లాల కోసం యిల్లిల్లూ తిరుగుతూ పాడే పాటలు యిప్పటికీ తనకు గుర్తే.

ఇప్పటి పిల్లల జీవితంలో వేగం హెచ్చయింది. వీళ్ళ సరదాలే వేరు. వీళ్ళ ఆటలూ, పాటలే వేరు. ...ల సరదాలని కూడా ఒక్కోసారి పెద్దలే నియంత్రించాల్సి రావటం చూస్తుంటే బాధ కూడా కలుగుతూ ...ఉంటుంది.

...నకెప్పుడూ మనవళ్ళతోను, మనవరాలితోను తన చిన్ననాటి ముచ్చట్లు చెప్పుకోవాలని కోరిక ...లంగా వుంటుంది. అప్పటి ఆటలు, తమ సరదాలు, అల్లరి పనులు, పండుగ ఆర్భాటాలు, వీటి గూర్చి ...ల్లాసంగా చెప్పాలని మనసు తొందర పెడుతూ వుంటుంది.

కాని, వాళ్ళకంత తీరికేదీ? అథవా ఉన్నప్పటికీ కోడలు సాగనివ్వదు. ఆమె దృష్టిలో తన చిన్నాటి

ముచ్చట్లు చాదస్తపు చేష్టల్లా కనిపిస్తాయి. విసుక్కుంటుంది.

"చాల్లెండి- పనిమాలి- చదువులూ, చట్టుబండలూ లేకుండా గాలికీ ధూళికీ తిరిగేవాళ్ళ చెప్పుకోడానికి సిగ్గు వెయ్యడం లేదూ? వీళ్ళకి ఎంత టైమూ చదువులకే సరిపోవడంలేదు. మీ పిచ్చి సరదాలు ఏకరవు పెట్టి పిల్లల్ని చెడగొట్టకండి-"

నిజమే, ఈ పిల్లలు ఇప్పటి సమాజానికి దర్పణాలుగా పెరగడంలో తప్పులేదు. కాని అనుభూతులు అనుభవాలు వాళ్ళతో పంచుకోవాలన్న తపన ఎలా నేరమవుతుందో తనకర్థంకాదు.

తనతో ఎవరూ మాట్లాడరు.

వేళకి కాఫీ గ్లాసు మనవడు తన గదిలో బల్లమీద పెట్టి వెళ్ళిపోతాడు. రెండు పూటల మధ్య కూడా మందులాగే కనిపిస్తుంది తనకు, భోజనమూ అంతే- అందరూ తిని వెళ్ళిపోయాక ఎండిపోయే మెతుకులు, సయించదు. ఏదో తిన్నానని అనిపించి చెయ్యి కడుక్కోవడం-

అలాంటప్పుడు గుర్తొస్తుంది భార్య!

అలాంటప్పుడు గుర్తొస్తుంది పుట్టి పెరిగిన తన పల్లె!

అప్పుడు గుర్తొస్తుంది హాయిగా గడిచిన్లాంటి బాల్యం.

ఏడుపొస్తుంది. గుండె చిద్రుపలవుతుంది. మనిషి కోసం, మనసు కోసం తపించిపోతాడు చప్పిదవడల మీద నుంచి కారిన కన్నీరు అట్టగట్టిన తలగడని తడిపేస్తుంది.

ఆ ఊరు వదలి రాకుండా వుండాల్సింది. కాని రాక తప్పలేదు. సంఘ భయం కొద్దీ కొడుకు తనని రప్పించక తప్పలేదు. దినం గడవక తనకి రాక తప్పలేదు.

పట్నం వచ్చే ముందు సామాను సర్దుతూ వుంటే మనసంతా ఏదో చెప్పలేని వెల్తితో నిండిపోయింది. ప్రతి వస్తువునీ ఆప్యాయంగా తడుముతూ కన్నీరు విడిచారు. కదల్చడానికి వీల్లేని సామాను వాళ్ళకీ, ఇచ్చేసాడు. కొడుకుకి పనికొస్తాయనుకున్న సామాను మాత్రం సిద్ధంచేసాడు.

అప్పుడు కనిపించిందది-

మాసిపోయిన సామ్రాజ్యాలకి చిహ్నంగా శిథిలమయిన కోటగోడ నిల్చినట్టుగా-

వెలిసిపోయిన వర్షానికి గుర్తుగా కొమ్మ మీదా రెమ్మమీదా నీటి బొట్లు నిలిచినట్లు-

చిన్నప్పటి ఆటబొమ్మ పెద్దయ్యాక దొరికినట్టు-

అటక మీద నుంచి దించిన కర్రసామాన్ల మధ్య కనిపించింది

గుడబండి!

దాని మీద కుండీ గుర్రం. బల్ల చెక్కకి నాలుగు పేపుల్లా కర్ర చక్రాలు. దానిమీద తాడుతో నిల్చోబెట్టిన గుర్రం బొమ్మ! దాన్ని చూస్తూనే చాలాసేపు అలా ఉండిపోయాడు తను.

తన రామం దానితో ఆడుకునేవాడు. తమ వేపు గ్రామ ప్రాంతాలలో ఆ పండుగ ఎంత వేడుకగా జరిగేదని! కుండీ అమావాస్య అని దాని పేరు. మహాలయ అమావాస్యనాడు జరిగేదా పండుగ. పొద్దున్నే బుట్టల్లో కుండీ గుర్రాల్ని పేర్చుకుని వీధి వీధి తిరిగి అమ్మేవాళ్లు అణాకొకటి కుండీగుర్రం. పిల్లల సంబరం అంతా యింతా కాదు. కొత్త బట్టలు వేసుకుని అటకల మీద నుంచి ముందురోజే దింపి ధూళీ అదీ దులిపి సిద్ధం చేసుకున్న గుడబళ్ళ మీద ఆ గుర్రం బొమ్మల్ని కట్టేవాళ్ళు. గుడబండి తాడు చేతబుచ్చుకుని గుడ గుడ శబ్దం చేస్తూ వీధులు చుట్టబెట్టేవాళ్ళు. రామం ఆనందానికి పట్ట పగ్గాలుండేవి కాదు!

ఈ బండీ, గుర్రం బొమ్మ తీసుకుని వెళ్లి చూపిస్తే ఎంత ముచ్చటపడిపోతాడో వీట్ని చూపించి ఆ ముచ్చట్లు చెప్తూ వుంటే రామంతో పాటు పిల్లలు కూడా ఎంత సంబర పడతారో! చిన్నప్పటి సరదాలు నెమరు వేసుకోవడంలో ఎంత తృప్తి వుంటుంది?

ఆ ఆలోచన రాగానే తను తీసికెళ్ళబోయే సామాన్లతోపాటు ఆ గుడబండినీ, గుర్రం బొమ్మనీ కూడా భద్రంగా తీసికెళ్లాలనే నిశ్చయానికొచ్చేరాయన. గుడబండే దుమ్ము పేరుకుపోయి వుంది. గుర్రం బొమ్మని ప్రేమతో తాకపోతే ఎక్కడికక్కడ ముక్కలు చెక్కలుగా విచ్చిపోయింది. చేతిలో పొడి పొడిగా నివికిపోతూ వ్రేళ్ళ సందులోంచి మన్నురాలిపోయింది. అతని మనసు విలవిలలాడిపోయింది. బాధగా నిట్టూర్చి చేతులు దులుపుకున్నారు. గుడబండిని మాత్రం సామాన్లతోపాటు సర్దేరు.

పట్నంలో కొడుకు యింట్లోకి సామాన్లు చేరవేస్తుండగా కోడలు ఆ గుడబండిని చూసి ముఖం చిట్లించుకుంది. ఒక అసహ్యకరమయిన వస్తువును దేన్నో చూసినట్లుగా ముఖం వికారంగా మార్చుకుంది.

పిల్లలంతా దానివేపు ఆసక్తిగా చూసేరు.

రామం కూడా దాన్ని చూస్తూనే- బాల్య స్మృతులు గుండె అరల్లో పొంగి కాబోలు- ఉత్సాహంగా ఒక అడుగు ముందుకు వేయబోయి కోడలి ముఖం చూసి జంకి వెనకడుగు వేసాడు.

తనా బండిని చూపించి ఏదో అనబోయేలోగానే-

"ఈ చెత్తంత మోసుకు రాకపోతే అక్కడే వదిలేసి రాలేకపోయేరా? లంకంత కొంప ఎత్తి పెట్టుకొచ్చినా, ఇంట్లోకి పనికొచ్చే సామాను ఒక్కటీ లేకుండా పోయింది. అంతా మన్నూ మశానం-" అంటూ గొణిగింది.

తన ఉత్సాహమంతా నీరు కారిపోయింది. గుండెనెవరో పిండేసినట్లయింది.

కోడలి ఆగ్రహానికి ఆ గుడబండి ఎప్పుడో నీళ్ళపొయ్యి కిందకి ఇంధనంగా వెళ్ళిపోవలసిందే. కానీ, తనే మమకారం చావక ఆమె కంట పడకుండా దాన్ని జాగ్రత్త చేసాడు.

ఆ తర్వాత మనవరాలు తల్లి లేని సమయం చూసి ఆ బండీ గురించి ఒకటి రెండుసార్లు ఆసక్తిగా అడిగింది.

"తాతయ్యా, అదేమిటో చెప్పవా?" అని. చెప్పలేదు తను. చెప్పాలనీ అనిపించలేదు. చెప్తే ఆ పసిమనసు ఉండబట్టలేక తల్లితో అంటుంది. కోడలు వీరాంగణం ఎత్తుతుంది. పసిపిల్ల మనసు ఉగ్గబట్టలేక దానితో ఆడుకుంటానని మారాం చేస్తే తల్లి చేత దెబ్బలు తినాల్సి వస్తుందేమో కూడా. ఆ భయం చేతనే

మనవరాలికి జవాబు చెప్పక యిన్నాళ్ళూ దాటవేసేవాడు తను. ఆ పిల్ల వదల్లేదు తనని.

రెండ్రోజుల క్రితం అనాసక్తంగా చూస్తున్న తన దృష్టిలో కేలండరు మీద పండుగల జాబితా పడింది. రెండ్రోజుల్లో వస్తోంది అమావాస్య- మహాలయ అమావాస్య! అది చూస్తూనే తనలో వింత శక్తి ఏదో పుంజుకుంది. ఉత్సాహంగా లేచి కూచున్నాడు. మనవరాలిని దగ్గరికి తీసుకుని గుడబండి గురించీ, కుండీ గుర్రం గురించీ, ఆపండుగ గురించీ వివరంగా చెప్పసాగేడు.

"మా డాడీ కూడా చిన్నప్పుడు కుండీ గుర్రం లాగుతూ ఆడుకునేవారా తాతయ్యా?" అమాయకంగా ప్రశ్నించింది మనుమరాలు. అవునన్నట్టుగా తను తల వూపితే ఆ పిల్ల కళ్ళల్లో వింతమెరుపేదో మెరిసింది. క్షణంసేపు. ఇంతలో లోపలి నుంచి కర్కశంగా తల్లి పిలుపు వినిపించడం, ఆ పిల్ల యింటిలోకి జారుకోవడం జరిగింది.

అప్పుడు కలిగింది తనకీ ఆలోచన. రాబోయే కుండీ అమావాస్యనాటికి ఎలాగయినా కుండీగుర్రం బొమ్మ తయారుచేయాలి తను. ఎవరికీ తెలీనివ్వకుండా చెయ్యాలి గుర్రం బొమ్మని. గుడబండి మీద దాన్ని కట్టి రెండు రోజుల్లో రాబోయే మహాలయ అమావాస్యనాడు దాన్ని హఠాత్తుగా అందరికీ చూపించి చకితుల్ని చేయాలి. దాన్ని చూస్తూనే పిల్లల సందడి చూడాలి తను. చిన్నప్పటి స్మృతులు మెదలి రామం ముఖంలో వెలిగే మందహాస రేఖ చూడాలి తను!

అప్పుడు రామంలో-

తన అదుపాజ్ఞలలో పెరిగే రామం కనిపిస్తాడు. ఆ అమాయకపు రామం కనిపిస్తాడు. ఆపేక్షగా, తనకి సన్నిహితంగా వుండే రామం కనిపిస్తాడు.

ఇప్పటి రామం తనకొద్దు -

తననుంచి మానసికంగా దూరంగా పారిపోయే యీ రామం తనకొద్దు -

తన ఉనికినే గుర్తించనట్టుండే ఈ రామం వద్దు-

గుడబండి త్రిప్పుతూ యిల్లంతా తిరిగే చిన్నప్పటి రామం కావాలి తనకి. చిన్నప్పటి ఆ రామం మళ్లీ దొరుకుతాడా తనకి? కనీసం ఆ రామాన్ని వాడి పిల్లల్లోనయినా చూసుకోగలుగుతాడా తను?

ముసిలాయన ఆలోచనలు అనంతంగా సాగిపోతున్నాయి. ఆ ఆలోచనలకి అడ్డ కట్టవేస్తూ వీధి తలుపు చప్పుడయింది.

ఈసారి వచ్చింది కోడలే- సినిమా వదిలేసారు కాబోలు-

"సినిమా ఎలా ఉందమ్మా" ఆప్యాయంగానే అడిగారు.

అతనికి సమాధానం చెప్పాల్సిన అవసరమే లేనట్టుగా ఓ చూపు విసిరి చరచరా యింట్లోకి దారితీసిందామె. పిల్లలు ఆమెను అనుసరించేరు.

అప్పుడతనికి ఎందుకో పాతబడిపోయి, తన చేతిలో నుగ్గు నుగ్గుగా మన్ను గుండగా రాలిపోయిన

నుండీగుర్రం బొమ్మగుర్తొచ్చింది.

* * *

ముసిలాయనకి నిద్ర పట్టడం లేదు. కిటికీలో నుంచి ఈదురు గాలి విసురుగా తగుల్తోంది. వర్షం ముంచుకొచ్చేలా వుంది. రాత్రి పదకొండు దాటుతోంది. లోపల గదిలో లైటు తీసేసి వుంది. అంతా నిద్రపోతున్నారు. తనకే నిద్ర పట్టడం లేదు.

మంచం క్రిందికి దిగి తొంగి చూసేరు. గుడబండి మీద మట్టితో తన స్వహస్తాలతో చేసిన గుర్రం బొమ్మ కనిపించింది.

అతని గుండెలో ఆ రోజు ఉదయం ఎదురయిన చేదు అనుభవం తుమ్మముల్లులా గుచ్చుకుంటోంది.

ఆ వేళే మహాలయ అమావాస్య. బండినీ, గుర్రం బొమ్మనీ అందరికీ చూపించి ఆనందం పంచుకోవాలని ఎదురు చూసిన రోజు!

ఉదయాన్నే కాఫీల వేళప్పుడు వంట గదిలోకి వెళ్ళారతను. ఎప్పుడు రాని వ్యక్తి, ఆ వేళప్పుడు అలా రావటంతో కొడుకూ కోడలూ అదోలా చూసేరు.

''కాఫీ యింకా కాచలేదు'' పుల్ల విరిచినట్లుగా అంది కోడలు. ముసలాయన ముఖంలోకి రక్తం ఎగజిమ్మినట్లయింది.

ఉత్సాహంతో అదేమంతపట్టించుకోదల్చుకోలేదు.

''ఇవాళ మహాలయ అమావాస్యమ్మా- మన గ్రామంలో మీ అత్తగారుండే రోజుల్లో ఈ పండుగ ఎంత సరదాగా చేసుకొనేవాళ్ళం-''

అతని మాటలకు అడ్డొస్తూ మూతి తిప్పుతూ అంది కోడలు- ''ఆహా! అలాగా!! ఇప్పుడొచ్చే పండుగలే చెయ్యలేక నా నడుం పీక్కుపోతోంది. ఇంక మీ కాలంనాటి పాత చింతకాయ పండుగలన్నీ జరుపుకోవాలంటే నావల్ల కాదు'' అంది కఠినంగా.

దెబ్బతిన్న పక్షిలా విలవిలలాడి పోయేడు తను!

''అది కాదమ్మా, పిండి వంటలూ అవీ చెయ్యమని కాదు నా ఉద్దేశం. మా రామం చిన్నప్పుడు ఈ పండుగనాడు గుడబండి వీధుల్లో త్రిప్పుతూ...'' అంటూ ఏదో చెప్పబోయేడు.

క్షణకాలం రామం కళ్ళు మెరిశాయి. భార్య కంటి ఎరుపులో ఆ మెరుపు మాసిపోయింది.

''మళ్ళీ ఆ ముదనష్టపు బండి వూసు తెచ్చారూ? దాన్నప్పుడే విరిచి పొగులు పెట్టి పొయ్యిలో పెట్టేసాను కాను, పీడా పోయేది ఛీ-ఛీ- వెధవ లేకి ఆటలూ, పల్లెటూరు సరదాలూను ఇంతవయసొచ్చినా, ''మా కాలంనాడయితే...'' అంటూ సన్నాయి నొక్కులు నొక్కడం మానరు- ఏం మనుషులో!'' కోడలు దులపరిస్తూ అక్కడినించి వెళ్ళిపోయింది- ఆమె వెనకే రామం, పిల్లలూనూ-

ఉదయం సంఘటన గుర్తొచ్చి, అతని కళ్ళల్లో నీళ్ళ సుడులు తిరుగుతున్నాయి. మనసు బాధగా

మూలుగుతోంది. అశాంతిగా అటూ యిటూ పొర్లాడు. కిర్రు మంచం అతన్ని ఓదార్చలేదు.

* * *

''డాడీ! తాతగారు కనిపించడం లేదు!''

చదువుకోడానికి తెల్లవారు ఝామున లేచిన రామం పెద్ద కొడుకు ముందు గదిలో కిర్రు మంచం ఖాళీగా వుండడం చూసి గాభరాగా తండ్రిని లేపాడు.

త్రుళ్ళిపడి లేచాడు రామం. అతని భార్య మిగతా పిల్లలు కూడ లేచి కూర్చున్నారు.

అతని తొట్రుపాటుతో ముందు గదిలోకి వెళ్లారు. మంచం ఖాళీగా వుంది. యిల్లూ, పెరడూ అంతా వెతికినా ముసిలాయన జాడ లేదు. రామంలో ఆత్రుత పెరిగిపోసాగింది. పిల్లలు ఏడుపు లంకించుకున్నారు.

''ఈయన ఏ అఘాయిత్యం తలపెట్టలేదు కదా. వెళ్ళివెతకండి'' అంది రామం భార్య గాభరాగా.

రామం టార్చి లైటు తీసుకుని వీధిలోకి బయిలుదేరాడు. మగ పిల్లలిద్దరూ అని అనుసరించారు.

రాత్రంతా విడువకుండా వర్షం పడిందేమో, నేలంతా చిత్తడిగా ఉంది. రొజ్జగాలి వొంటిని ఝుళ్మనిపిస్తోంది. చీకటి తెరలు విడివడప్పుడప్పుడే కొద్ది కొద్దిగా వెల్తురు వస్తోంది.

తండ్రిని వెతుకుతూ వస్తున్న రామం, ఆ వీధి మలుపు తిరుగుతూనే ఆగిపోయేడు. అక్కడ ప్రహరీ గోడనానుకుని కుప్ప కూలిపోయి వున్న ఆకారాన్ని చూచి అతనికి రక్త ప్రసరణం ఆగిపోయినట్లయింది.

టార్చి లైటు వెలుగులో తండ్రిని పోల్చుకుని అతనిలో దుఃఖం పెల్లుకు వచ్చింది. ''నాన్నా!'' అంటూ అరిచాడు ఆందోళనగా- పిల్లలు గొల్లుమన్నారు.

వర్షంలో, చీకట్లో తండ్రి అసలింత దూరం ఎందుకు వచ్చేరో అతని కర్థం కాలేదు. టార్చి లైటు పెద్ద కొడుకు చేతికిచ్చి నీరు ఓడుతున్న తండ్రి శరీరాన్ని రెండు చేతుల్తో, లేవనెత్తబోయాడు. చలనం లేకుండా బరువెక్కిన తండ్రి దేహం భుజం మీదికి భారంగా చేర్చి పొదివి పట్టుకున్నాడు.

తండ్రిని లేవనెత్తుతూ ఉంటే తండ్రి కుడిచేతిలో మూసిన గుప్పెట్లో బిగించి పట్టుకున్న తాడు రామం చేతిని చుట్టుకుంది. పెను పామేదో చేతికి చుట్టుకున్నట్టుగా అదిరిపడి విదిలించబోయేడు రామం. తాడుతోపాటు లేస్తూ చప్పుడు చేసింది గుడబండి!

''నాన్నా, అటు చూడు-'' పిల్లలు ఆశ్చర్యంతో అరిచారు.

టార్చి వెలుగులో అటు వైపు ఉద్విగ్నంగా చూసేడు రామం.

యజమాని వెంట తోకాడిస్తూ విశ్వాసంగా తిరిగే కుక్క పిల్లలా ఉంది తడిసిన గుడబండి.

దాని మీద-

రాత్రంతా ముసలాయనతో నాలుగు వీధులూ ఊరేగి, వర్షానికి తడిసి నానిపోయిన గుర్రం బొమ్మ -ఇప్పుడది పిడికెడు మట్టి ముద్ద!

(ఆంధ్రసచిత్రవారపత్రిక 1-1.3 88)